

Afgørelser – Reg. nr.: 00148.00

Fredningen vedrører: Gråsten Træer

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet

Fredningsnævnet 23-07-1970

Kendelser 02-02-1925

Deklarationer

KENDELSER>

FREDEDE AREALER

Kommune: Gråsten

Ejerlav: Gråsten
Gråsten gods

Matr.nr.: 4 og 125
65

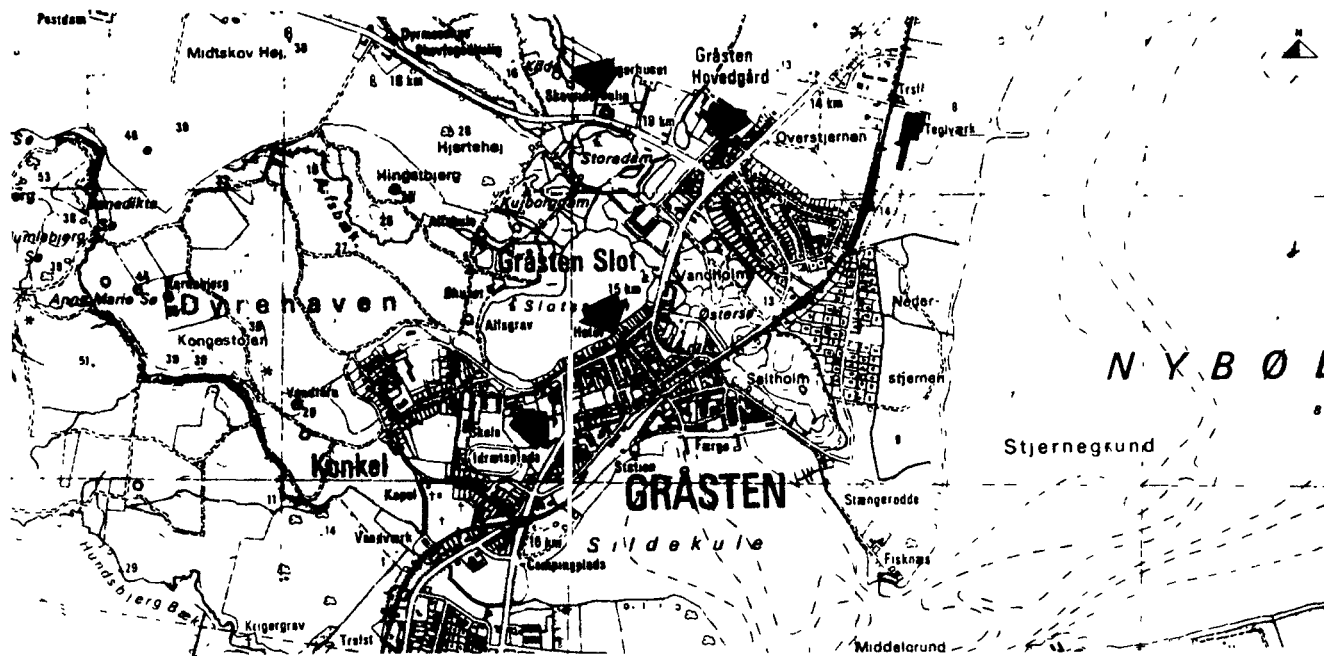
Lokalitet: 3 egetræer og en trægruppe i Gråsten.

J.nr.: 8-70-51-2-513-1/79

F.N. j.nr.:

O.F.N.j.nr.:

F.P.U.j.nr.:

Reproduceret af Sønderjyllands Amtsråd med tilladelse (A400/76) af Geodætisk Institut.

Kort nr.: 1211 I NV

Skala: 1:25.000

Bekendtgjort:

Sagsrejser: Borgerforeningen

Fredningsnævnets kendelsesdato: 2.2.1925

Kort udarbejdet dato: 12.8.1980

Overfredn.nævnets kendelsesdato:

Kort revideret dato:

Arealstørrelse:

Ejerforhold: Kommunen, Statsskovvæsenet

Interessezone: Byzone

Påtaleret: og privat

Formål: Bevare træerne.

Diverse:

Indhold:

Træerne fredes således at de under tilsyn af skovrideren for Gråsten skovdistrikt plejes og bevares længst muligt.

FREDNINGSNÆVNET >

af

forhandlingsprotokollen for naturfredningsnævnet for
Aabenraa amtsrådsreds.

1969 den 12. november kl. 17⁰⁰

afholder nævnet, repræsenteret af den fungerende formand, retsassessor Kruse-Blinkenberg, Aabenraa, og det kommunevalgte medlem, pens. viceskoleinspektør Jens Andersen, møde i Graasten-

Der foretages

sag nr. 189/69

Ansøgning om at visse grene af et fredet egetræ på art. nr. 4 Graasten ejerlav, - Ahlefeldvej - tilhørende Alefeld Stiftelsen, må blive fjernet.

Der fremlægges ansøgning af 24. oktober 1969 fra ejeren af art. nr. 161 og 379 Graasten, Hagn-Meincke, Ahlefeldvej 2, Graasten.

Antruffet bliver ansøgerens søn Kurt Johan Hagn-Meincke.

Sagen udsat - efter nævnets besigtigelse af forholdene - til forelæggelse for statsskøvrideren samt Ahlefeld Stiftelsen som ejer af træet.

Mødet hævet.

Kruse-Blinkenberg,

fg. formand.

Jens Andersen.

1970 den 28. februar kl. 9³⁰

afholder nævnet, repræsenteret af den fungerende formand, retsassessor Kruse-Blinkenberg, Aabenraa, det amtsvalgte medlem, pens. stadsskoleinspektør P. Rosager-Hansen, Padborg, og det kommunevalgte medlem, pens. viceskoleinspektør Jens Andersen, Graasten, møde i Graasten.

Der foretages

Sag nr. 189/69 - fortsat -

Fredningsregister nr. 2-5 er tilstede.

Antruffet bliver

statsskovrider P. Morville, Graasten, samt ejeren af art, nr. 161 og 379 Graasten, - vaskeriejer Hagn-Meincke, Ahlefeldvej 2, Graasten.

Nævnet foretager besigtigelse.

Ejeren af en naboejendom på den modsatte side af gaden A. Jespersen mødte ved sin ægtefælle, der forklarer, at ejendommen bliver generet af det under denne sag omhandlede træ og et andet fredet træ, der står ca. 50 m nord for huset, som følge af, at blade samler sig i tagrenden, således at vandet løber over og bevirker at murene bliver fugtige.

De to husejere ønsker helst at træet fjernes, kan dette ikke ske, ønsker de at der ydes dem godtgørelse for ulemperne ved træet. Hr. Hagn-Meincke fremsætter krav om, at den del af træet, der vokser ind over hans grund, fjernes.

Skovrideren oplyser, at Graasten kommune har erklæret overfor ham som tilsynsførende med træet og de andre fredede træer i kommunen, at kommunen efter tilsynets anvisninger vil drage omsorg for, at såvel rådne grene, som grene, der under stormvejr kan berøre bygninger og elektriske ledninger, vil blive fjernet.

Der fremlægges fotokopi af udskrift af nævnets forhandlingsprotokol for den 2.2.1925 vedrørende sag angående forskellige naturfredningsspørgsmål i Graasten og omegn efter begæring af Borgerforeningen af 1920, Graasten.

Formanden bemærker, at det er oplyst at Borgerforeningen ikke eksisterer mere.

Sagen udsat.

Mødet hævet.

Kruse-Blinkenberg,

P. Rosager-Hansen

Jens Andersen

fg. formand.

1970 den 5. marts kl. 11⁰⁰

afholder nævnet, repræsenteret af den fungerende formand, retsassessor Kruse-Blinkenberg, Aabenraa, det amtsvalgte medlem, pens. stadsskoleinspektør P. Rosager-Hansen, Padborg, og det kommunevalgte medlem, pens. viceskoleinspektør Jens Andersen, Graasten, møde i Graasten.

Der foretages

Sag nr. 189/69 - gortsat -

Nævnet drøfter sagen.

Nævnet finder, at fredningen ikke er til hinder for at ansøgeren udøver de rettigheder, han efter de almindelige regler om retsforholdet mellem naboer som ejer af sin faste ejendom har overfor træets ejer og omvendt at ejeren af træet opfylder sine pligter som ejer af dette overfor ansøgeren.

Idet det findes at følge af de naboretlige regler, at træets ejere har pligt til at udføre de af skovroderen anførte kapninger af træets grene, tiltræder nævnet, at disse arbejder udføres. Nævnet finder derimod, at yderligere indgreb i træets vækst ikke bør finde sted forinden nævnet har taget stilling til, hvorvidt der skal ske ændringer i omfanget af fredningen eller at fredningen helt skal ophæves. Nævnet bemærker herved, at det efter dets/opfattelse følger af de almindelige naboretlige regler, at der ikke er nogen pligt for ejeren til at hindre træets øvrige vækst eller at afbøde ulemperne ved dettes løvfald. Da fredningen således ikke har medført noget indgreb i ansøgerens og Jespersens rettigheder, kan der ikke tilkomme disse som ejere af nabogrundene nogen erstatning som følge af den skete fredning.

Sagen udsættes herefter for at der kan indhentes en udtalelse fra Graasten kommune, som træets ejer, om, hvorvidt denne mener, at der bør ske beskæring af træet i større omfang end anført af skovrideren eller om fredningen helt bør ophæves.

Mødet hævet.

Kruse-Blinkenberg,

P. Rosager-Hansen

Jens Andersen

fg. formand.

1970 den 23. juli kl. 16⁴⁵

afholder nævnet, repræsenteret af den fungerende formand, retsassessor Kruse-Blinkenberg, Aabenraa, det amtsvalgte medlem, pens. stadsskoleinspektør P. Rosager-Hansen, Padborg, og det kommunevalgte medlem, købmand Georg J. Jessen, Trappen, møde i Graasten kommune.

Der foretages

Sag nr. 189/69

Ansøgning om at visse grene af et fredet egetræ på art. nr. 4 Graasten ejerlav -Ahlefeldvej -, tilhørende Ahlefeld Stiftelsen, må blive fjernet.

Der fremlægges

skrivelse af 16. juli 1970 fra Graasten kommune om, at kommunen er af den opfattelse, at fredningen ikke bør ophæves.

Nævnet forhandler sagen, og vedtager at meddele klagerne at nævnet finder at den den 2. februar 1925 afsagte kendelse ikke medfører nogen ændring i de rettigheder der tilkommer, og de pligter der påhviler træets ejer og klagerne i medfør af de almindelige naboretlige regler. Nævnet finder at det må følge heraf, at træ ejerens naboer er forpligtede til at tåle, at træet vokser ind over deres ejendom og ulemperne ved træets løvfald, samt at træ ejeren omvendt har pligt til uanset fredningen at kappe rådne grene, der kan forulempe naboerne og grene, der kan røre disses bygninger og el-ledninger. Idet fredningen således ikke har medført nogen forringelse af klagernes rettigheder, er der ikke - hverken efter den tidligere eller nugældende fredningslovgivning - hjemmel til at yde klagerne nogen erstatning.

Nævnet forhandler den fremkomne påstand om ophævelse af fredningen.

Nævnet afsiger sålydende

K e n d e l s e :

Da de hensyn, der har medført fredningen af træet, ikke findes at have mistet deres betydning, og da yderligere Graasten Kommune har erklæret at ville drage omsorg for at træet vil være i forsvarlig stand

b e s t e m m e s :

Den ved kendelse af 2. februar 1925 skete fredning af egetræet, belig

gende overfor posthuset i Graasten, opretholdes.

Kruse-Blinkenberg,

fg. formand

P. Rosager-Hansen

Georg J. Jessen

Sagen sluttet.

Mødet hæves.

Kruse-Blinkenberg

P. Rosager-Hansen

Georg J. Jessen

fg. formand.

Udskriftens rigtighed bekræftes

fædningssynodet
for Aabenraa amtsrådskreds

, den 12. august 1970

P.n.v.

Kruse-Blinkenberg
Kruse-Blinkenberg,

fg. formand.

- 2 FEB. 2011

**Fredningsnævnet for Sydjylland
Sydlig del**

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København.

Dokken 1
6700 Esbjerg
Åbent 08.30-15.00
Tlf. 79 13 66 77
Fax 75 13 69 69
Email.esbjerg@domstol.dk
www.domstol.dk/esbjerg
SE-nr. 50 03 28 17

31. januar 2011
Fredningssag 46/2010

J. nr.: 46/2010: Ansøgning fra Sønderborg Kommune om dispensation til at fælde "Fredsegen" på Torvet i Gråsten.

Fredningsnævnet har den 21. september 2010 modtaget en ansøgning fra Sønderborg Kommune om dispensation til at fælde den såkaldte "Fredseg" på Torvet i Gråsten.

Sønderborg Kommune har i ansøgningen oplyst, at egen er angrebet af spejlsporesvamp, der angriber træets rodnet, og som i sin yderste konsekvens kan medføre, at træet vælter i almindeligt blæsevejr. Sønderborg Kommune har endvidere anført i brevet, at svampeangrebet er blevet vurderet af seniorrådgiver Iben Thomsen, Københavns Universitet, der har konkluderet, at

"træets tilstand og placering på et befærdet torv ikke er acceptabel ud fra sikkerhedsmæssige hensyn. En fældning må anbefales som den bedste løsning, da andre tiltag ikke kan vurderes at give et tilfredsstillende resultat..."

Den 2. februar 1925 traf Fredningsnævnet for Aabenraa Amt beslutning om fredning af blandt andet egetræet på Torvet i Gråsten.

Det fremgår af fredningsnævnets afgørelse, at egetræet skal være "undergivet Skovrider Lindskov Christiansens Tilsyn".

Da fredningsnævnets afgørelse ikke indeholder bestemmelser om, hvorledes der skal forholdes i en situation som den foreliggende, og da ansøgningen vedrører fældning af træet, kan træet ikke fældes uden Fredningsnævnets dispensation hertil.

Fredningsnævnet har besluttet at behandle sagen på skriftligt grundlag.

Fredningsnævnet har foretaget høring med svarfrist den 4. januar 2011.

Fredningsnævnet har besluttet at meddele Sønderborg Kommune dispensation til at fælde træet.

Sagens baggrund:

Det fremgår af forhandlingsprotokollen for det daværende Fredningsnævn for Aabenraa Amt, at fredningsnævnet den 2. februar 1925 behandlede en ansøgning om fredning af blandt andet

”

...

3. Følgende Graasten Kommune tilhørende gamle Ege:

- a. de 2 kraftigste ved Arresthusbygningen staaende Ege, samt den ud for Købmand Johan Hansens Grundstykke staaende store gamle Eg,
- b. 1 i Sammenstødet mellem Borggade og Skolegade staaende gammel Eg
- c. Den saakaldte ”Fredseg” paa Torvet,
- d. 1 lige overfor Posthuset,
- e. 1 i Vejsvinget ved Herregaardssmedien.

...

Angaaende de foran behandlede Punkter 3 ... afsagdes strax saadan

K e n d e l s e

De fornævnte under Post 3 nærmere betegnede enkelte Ege ... vil i Overensstemmelse med de i Lov No. 245 af 8.5. 1917 være at frede.

...

Med hensyn til de under Post 3 anførte enkelte Ege bestemmes, at disse vil være at undergive Skovrider Lindskov Christiansens tilsyn...”

I et brev af 20. september 2010 har Sønderborg Kommune ansøgt Fredningsnævnet om tilladelse til at fælde ”Fredsegen”. Kommunen oplyser i brevet, at træet

”er angrebet af egens spejlsporer svamp, en svampeinfektion, der angriber rodnettet og som i sin yderste konsekvens kan medføre, at træet vælter i almindeligt blæsevejr.

Svampeangrebet er blevet vurderet af seniorrådgiver Iben Thomsen, Københavns Universitet. Iben Thomsen konkluderer, at træets tilstand og placering på et befærdet torv ikke er acceptabel ud fra sikkerhedsmæssige hensyn...

Sønderborg Kommune har overvejet at gennemføre en nyplantning af et middelstort egetræ på stedet, men det må betragtes som meget vanskeligt helt at fjerne alle svampesporer i jorden. Ansøgningen drejer sig derfor om at fjerne egetræet uden erstatningsbeplantning.”

Seniorrådgiver Iben Thomsen har anført i sin udtalelse blandt andet:

”...

Træet udviser to af de vigtigste typer symptomer på problemer: for det første har det kronesyntomer i form af tyndløvethed og døde kviste ..., for det andet har egetræet

frugtleger af ege-spejlsporesvamp to steder på stammen, lige over jordoverfladen... Ved den ene forekomst af frugtleger ses en kile af mørkfarvet bark, dette skyldes formentlig slimflåd, som er et tegn på stress, f. eks. Som følge af vandforsyningsproblemer. Træets krone deler sig tidligt i mange tykke stammer, hvilket er normalt for fritstående egetræer. De fleste af grenene har en acceptabel vækstform, men enkelte mindre grene vokser næsten vandret ud. Eg har en ret høj tilbøjelighed til at tabe grene, der bliver lange og tunge, hvis deres vækst er vinkelret på tilhæftningen.

Egetræer har normalt en høj stabilitet, og selvom angreb af ege-spejlsporesvamp ifølge udenlandske kilder medfører et alvorligt råd af hvidmuldstypen i rødderne, kan svampens tilstedeværelse til en vis grad tolereres, hvis træet i øvrigt er vitalt, og presset på rødderne nedbringes. I dette tilfælde er det træets vitalitet, som i kombination med angrebet af den vednedbrydende svamp giver anledning til bekymring for den samlede stabilitet.

Dette skyldes to forhold: for det første kan kronesyntomerne skyldes, at omfanget af rådan grebet i rødderne er langt større end forekomsten af frugtleger giver anledning til at formode. Ikke mindst fordi de værste kronesyntomer faktisk ikke sidder på samme side af træet som frugtlegerne. For det andet betyder en nedsat vitalitet, at træets evne til at indkapsle svampen og modstå en yderligere udbredelse i rodsystemet må antages at være begrænset. Med andre ord: hvis svampen ikke allerede har angrebet større dele af rodsystemet, så må den forventes at gøre det inden for kort tid.

Der findes kun sparsomme erfaringer med denne svamp i Danmark. I et enkelt tilfælde er det lykkedes at bevare et stort egetræ med ege-spejlsporesvamp ved at reducere kronen til halv størrelse. Det pågældende træ var dog som udgangspunkt vitalt og står beskyttet for vinden. Omfanget af svampeangrebet er ikke forøget væsentligt bedømt på mængden af frugtleger, siden problemet første gang blev opdaget. På den anden side angiver en nordamerikansk lærebog, at tilstedeværelsen af mange frugtleger er signal om, at angrebne træer risikerer at rodvælde.

På grund af træets struktur med de mange tunge sidegrene og ud fra de omfattende kronesyntomer er det min vurdering, at man ikke kan opnå et tilfredsstillende resultat ved at kronebeskære. Hvis risikoen for, at træet bryder sammen, skal nedsættes til et acceptabelt niveau, vil det kræve en sådan markant reduktion af kronen, at træet vil fremstå som skamferet, og virkningen som skyggegivende og rumdannende element på torvet vil være elimineret.

Desværre er der ingen information om, hvor længe svampen har optrådt med frugtleger på træet, og det kan ikke afvises, at de først er brudt ud indenfor de sidste par år (på det ene af de tilsendte fotos anes rester af frugtleger fra sidste år). Det er oplyst, at torvet blev renoveret for ca. 3 år siden, og at træets tilstand mht. kronens udseende er blevet ringere siden da. Det er derfor muligt, at svampeangrebet har været til stede i ubetydeligt omfang indtil for nylig, men at skader og ændrede vækstforhold efter omlægning af torvet har medført skift i magtforholdet mellem parasit og vært, således at svampen nu har fået mulighed for at udføre sin naturlige rolle som nedbryder og dødsårsag for ældre, svækkede egetræer.

Samlet set bliver konklusionen, at træets tilstand og placering på et befærdet torv ikke er acceptabel ud fra sikkerhedsmæssige hensyn. En fældning må anbefales som den bedste løsning, da andre tiltag ikke kan vurderes at give et tilfredsstillende resultat. Ege-spejlsपोresvamp er en relativt sjælden svamp, som står opført på Rødlisten som sårbar. Forekomst i Østjylland regnes som mindre hyppig end på Sjælland og Øerne... Man kan derfor overveje at bevare svampens voksested ved at lade de nederste 1-2 meter af stammen blive stående..."

Under behandlingen af sagen har Fredningsnævnet ved brev 10. november 2010 anmodet Skovrideren, Naturstyrelsen Sønderjylland, om en udtalelse i anledning af kommunens henvendelse til nævnet.

I et brev af 18. november 2010 har skovrider Inge Gillesberg, Naturstyrelsen Sønderjylland, tilsluttet sig seniorrådgiver Iben Thomsens vurderinger og anbefaling.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har ved brev af 8. december 2010 anmodet Kulturarvsstyrelsen, Museum Sønderjylland, Naturstyrelsen Ribe, Naturstyrelsen, Sønderborg kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet og Dansk Ornitologisk Forening om eventuelle bemærkninger til ansøgningen med høringsfrist den 4. januar 2011.

Der er ikke ved høringsfristens udløb rejst indsigelser mod ansøgningen.

Fredningsnævnets afgørelse:

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra en fredningsbestemmelse, såfremt det ansøgte ikke strider mod formålet med fredningen.

Fredningskendelsen indeholder ingen nærmere oplysninger om baggrunden for fredningen af de egetræer, der er nævnt i kendelsen. Fredningsnævnet lægger derfor til grund, at det er formålet med fredningen at bevare træerne som et karakteristisk element i landskabs- og bybilledet.

Det lægges efter seniorrådgiver Iben Thomsens vurdering af "Fredsegens" tilstand til grund, at træet er angrebet af ege-spejlsपोresvamp, og at angrebet har en sådan karakter, at træet bør fældes, da andre tiltag ikke vurderes at kunne give et tilfredsstillende resultat.

Skovrider Inge Gillesberg har tiltrådt denne vurdering.

Da træet ikke vil kunne overleve, og da træet frembyder en sikkerhedsmæssig risiko, meddeler Fredningsnævnet derfor i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, Sønderborg Kommune dispensation til at fælde "Fredsegen".

Klagevejledning:

Denne afgørelse kan senest 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt de pågældende, indbringes for Natur- og Miljøklagenævnet, Rentemestervej 8, 1360 København NV, af Sønderborg Kommune,

Kulturarvsstyrelsen, Museum Sønderjylland, Naturstyrelsen Sønderjylland, Naturstyrelsen Ribe, Naturstyrelsen, København, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, Dansk Ornitologisk Forening, lokale foreninger og andre, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.

Klage indsendes til Fredningsnævnet, der videresender sagen til Natur- og Miljøklagenævnet.

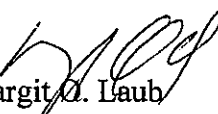
Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr på 500 kr. til Natur- og Miljøklagenævnet. Nævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når nævnet har modtaget klagen fra fredningsnævnet. Natur- og Miljøklagenævnet vil ikke påbegynde behandlingen af klagen, før gebyret er modtaget. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnet hjemmeside www.nkn.dk.

Såfremt en klage indgives, må nævnets dispensation ikke udnyttes, før sagen er færdigbehandlet og stadfæstet af Natur- og Miljøklagenævnet.

Denne dispensation bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år.

Såfremt projektets gennemførelse kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgerne rette henvendelse til den myndighed, der administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig Del,
Esbjerg, den 31. januar 2011

Margit O. Laub
formand

Denne afgørelse er sendt til:

Kulturarvsstyrelsen, H. C. Andersens Boulevard 2, 1553 København V.
Museum Sønderjylland, Dalgade 7, 6100 Haderslev.

Naturstyrelsen Ribe, Sorsigvej 35, 6760 Ribe.

Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København.

Sønderborg Kommune, Naturgruppen, Rådhusstorvet 10, 6400 Sønderborg.

Sønderborg kommune, Teknik & Miljø, Rådhusstorvet 10, 6400 Sønderborg.

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø.

Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomite v/ Andreas Andersen, Midtkobbel 73, 6400 Sønderborg.

Friluftsrådet, Scaniagade 13, 2450 København SV.

Friluftsrådet c/o Carsten Matzen, Spurvevænget 17, 6400 Sønderborg.

Dansk Ornitologisk Forening v/Gert Fahlberg, Sottrupskov 10, 6400 Sønderborg